

روپاروی
کاپیتالیزم
سوشیالیزم

مطالب این کتاب ترجمه‌ای است از:

Chapters on Socialism

J. Stuart Mill

BY Helen Taylor's Preface

From a 1891 edition.

© 2009 THE FLOATING PRESS.

سرشناسه	: میل، جان استوارت، ۱۸۰۶ - ۱۸۷۳ م. Mill, John Stuart
عنوان و نام پدیدآور	: رویارویی کاپیتالیسم و سوسیالیسم / جان استوارت میل؛ ترجمه‌ی حسین فلاحی؛ ویراستار فرهاد نوع پرست.
مشخصات نشر	: تهران: آماره، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۱۴۴ ص.
شابک	: 978-600-92537-1-5
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Chapters on socialism, ۲۰۰۹
یادداشت	: واژه‌نامه.
موضوع	: سوسیالیسم
موضوع	: سرمایه‌داری
شناسه افزوده	: فلاحی، حسین، ۱۳۶۳ - مترجم
شناسه افزوده	: نوع پرست، فرهاد، ۱۳۵۷ - ویراستار
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۰ م/۹۳/۷۳ HX
رده بندی دیویی	: ۳۳۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۴۳۰۳۴۱

رویا رویی کاپیتالیزم و سوسیالیسم

جان استوارت میل

ترجمه‌ی حسین فلاحی
ویراستار: فرهاد نوع‌پرست

نشرآماره

عنوان کتاب: رویارویی کاپیتالیسم و سوسیالیسم Title: Chapters on Socialism

تألیف: جان استوارت میل Author: J. Stuart Mill

مترجم: حسین فلاحي Translator: Hossein Fallahi

ویراستار: فرهاد نوع پرست Editor: Farhad Nouparast

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۳۷-۱-۵ ISBN: 978-600-92537-1-5

نویس چاپ: دوم، ۱۳۹۶ The second published: 2017

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه Circulation: 1000 impressions

هرگونه کپی برداری، اسکن و میکروفیلم، جزئی یا کلی بدون اجازه مکتوب نشر آماره ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد
No portion of this book may be reproduced, by any process or technique, without the express written consent of the publisher (Amareh Press)

محتوای اصلی کتاب بازتاب اندیشه‌های پدیدآورنده توسط ناشر می‌باشد و مسئولیت درستی آن به عهده‌ی ایشان می‌باشد
The views expressed in this book represent those of the individual Authors and Editors. These views do not necessarily reflect endorsement by the Publisher (Amareh Press)

© تمامی حقوق چاپ و نشر برای نشر آماره محفوظ است
© ALL RIGHTS RESERVED:
For The Amareh Press

دفتر نشر و پخش آماره: تهران، میدان انقلاب، ابتدای خیابان دوازده فروردین، پلاک ۳۱۶

واحد ۴ تلفن ۶۶۹۵۱۳۲۳-۰۲۱ و ۹۱۴۶-۷۹۶-۰۹۱۲

نمایندگی فروش در تهران: انتشارات گوتنبرگ، تلفن ۶۶۴۱۳۹۹۸-۰۲۱

(روبروی دانشگاه تهران، بین خ دانشگاه و خ فخر رازی، پلاک ۱۲۱۲)

برای آگاهی از مراکز فروش و سایر اطلاعات به وبسایت نشر آماره مراجعه کنید:

www.nashreamareh.ir

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

جان استوارت میل (۱۸۷۳-۱۸۰۶ م.)

برخی آثار:

اصول اقتصاد سیاسی (۱۸۴۸ م.)

درباره‌ی آزادی (۱۸۵۹ م.)

فایده‌گرایی (۱۸۶۳ م.)

فهرست

سخن ناشر.....	۹
پیشگفتار مترجم.....	۱۳
فصل ۱. مقدمه.....	۱۹
فصل ۲. انتقادات مکتب سوسیالیسم بر نظام کاپیتالیسم.....	۳۳
فصل ۳. بررسی انتقادات سوسیالیسم بر نظام کاپیتالیسم.....	۷۷
فصل ۴. دشواری‌های پیش روی سوسیالیسم.....	۹۹
واژه‌نامه.....	۱۳۵

سخن ناشر

باید گفت حرکت به سمت انتشار چنین آثاری از جمله همین اثر جان استوارت میل که بعد از مرگش توسط فرزندخوانده‌اش هیلن تیلور جمع‌آوری و منتشر شده است؛ جرئت و شجاعت خاصی را می‌طلبد. جرئت در عرضه آن که خیلی‌ها اذعان دارند اقبال عمومی برای تهیه این نوع کتاب‌ها کم است و دیگری جرئت در برگردان آن به زبان فارسی که از یک زبان نوشتاری بس دشواری برخوردار است. عنوان اصلی کتاب چند فصل در باب سوسیالیزم می‌باشد؛ ولی از آنجا که هر چهار فصل کتاب به مختصات هر دو مکتب کاپیتالیزم و سوسیالیزم می‌پردازد و تقابل این دو مکتب را به تصویر کشیده است؛ لذا بهتر آن دیدیم عنوان کتاب رویارویی کاپیتالیزم و سوسیالیزم باشد. لطفاً نظرات و پیشنهادات خود را جهت بهبود محتوای این اثر به نشر آماره ارسال فرمایید.

جان استوارت میل از جمله اندیشمندانی است که می‌توان گفت در عرصه‌های گوناگون علمی و فکری مانند اقتصاد، حقوق، فلسفه و سیاست در کانون توجه پژوهشگران قرار دارد و مورد احترام همگان می‌باشد. با توجه به ثقیل بودن متن کتاب اصلی، باید گفت مترجم حداکثر تلاش خود را بکار گرفته تا از عهده این کار بزرگ به خوبی برآید و به همراه ویراستاری اثر سعی بر آن شده است تا لغزش‌ها و خطاها به حداقل برسد. در خاتمه از همه خوانندگان و

پژوهشگران درخواست داریم تا ما را از پیشنهادات خود جهت اقدامات اصلاحی و بهبود متن یاری نمایند. با توجه به اینکه متن کتاب حاضر در راستای موضوع اقتصاد سیاسی می‌باشد لذا در ادامه توجه شما را به ارائه فهرستی از اندیشمندان عرصه اقتصاد سیاسی جهت شناسایی موقعیت تاریخی و عَقَبَةُ علمی استوارت میل به همراه اثر مهم علمی آنان جلب می‌کنم.

ردیف	نام	دوره زندگی (میلادی)	ملیت	نام اثر علمی
۱	آدام اسمیت (Adam Smith)	۱۷۲۳-۱۷۹۰	انگلیسی	تحقیقی در ماهیت و ثروت ملل (۱۷۷۶ م.)
۲	توماس مالتوس (Thomas Malthus)	۱۷۶۶-۱۸۳۴	انگلیسی	مقاله‌ای در باب جمعیت (۱۷۹۸ م.) و اصول اقتصاد سیاسی (۱۸۲۰ م.)
۳	دیوید ریکاردو (David Ricardo)	۱۷۷۲-۱۸۲۳	انگلیسی	اصول اقتصاد سیاسی و مالیات‌ستانی (۱۸۱۷ م.)
۴	فردریش لیست (Friedrich List)	۱۷۸۹-۱۸۴۶	آلمانی	نظام ملی اقتصاد سیاسی (۱۸۴۱ م.)
۵	جان استوارت میل (John Stuart Mill)	۱۸۰۶-۱۸۷۳	انگلیسی	اصول اقتصاد سیاسی (۱۸۴۸ م.)
۶	ویلهلم فردریش راشر (Wilhelm Roscher)	۱۸۱۷-۱۸۹۴	آلمانی	اصول اقتصاد سیاسی (۱۸۵۴ م.)
۷	کارل مارکس (Karl Marx)	۱۸۱۸-۱۸۸۳	آلمانی	سرمایه (جلد یک ۱۸۶۷ م. جلد دوم ۱۸۸۵ م. جلد سوم ۱۸۹۴ م.)

تئوری اقتصاد سیاسی (۱۸۷۱ م.)	انگلیسی	۱۸۳۵-۱۸۸۲	ویلیام استنلی جونز (William Jevons)	۸
اصول علم اقتصاد (۱۸۷۱)	اتریشی	۱۸۴۰-۱۹۲۱	کارل منگر (Carl Menger)	۹
اصول اقتصاد سیاسی (۱۸۹۰)	انگلیسی	۱۸۴۲-۱۹۲۴	آلفرد مارشال (Alfred Marshall)	۱۰
نظریه عمومی اشتغال، بهره و پول (۱۹۳۶ م.)	انگلیسی	۱۸۸۳-۱۹۴۶	جان مینارد کینز (John Maynard Keynes)	۱۳

پیشگفتار مترجم

جان استوارت میل، متولد ۲۰ مه ۱۸۰۶م در لندن، از متفکرین برجسته سده‌ی نوزدهم به شمار می‌آید. وی را از اندیشمندان سرآمد دوران مدرن دانسته‌اند. دوران حیات استوارت میل مقارن با آغاز دوران انقلاب صنعتی بوده، دوره‌ای که با دگرگون‌سازی ساختار اجتماعی - اقتصادی انگلستان، موجبات دگرگونی و تغییر نظام فکری - فلسفی آن کشور را نیز فراهم ساخت. در مقابل، استوارت میل نیز که فرزند زمانه‌ی خویش بود، با تعمق در مسائل، موضوعات و دگرگونی‌های پیرامون خویش و با تکیه بر استنتاجات حاصل از این رهگذر به رهنمون‌سازی جامعه به مرحله‌ای متعالی تر اتمام ورزید.

ساختار اندیشه‌های اصلی استوارت میل عمدتاً مبتنی بر تجربه‌گرایی، اصالت فایده و دموکراسی است. با این حال، مفهوم عدالت در هسته‌ی مرکزی نظریات وی جای دارد. وی در این راستا مفهوم «عدالت توزیعی» را مطرح می‌سازد، که این مفهوم را در اصل از اندیشه‌های ارسطو برگرفته است. بر اساس این مفهوم، که میل آن را والاترین اصل عمومی عدالت اجتماعی می‌داند، نظام جامعه بایستی با تمامی افرادی که در مقیاسی برابر به جامعه خدمت نموده‌اند، رفتاری به یک اندازه نیکو داشته باشد.

اثری که پیش روی داریم، جان استوارت میل کوشیده است که با قرار گرفتن در جایگاهی بی‌طرف و توأم ساختن استدلال‌های خود از منظر

قضایات گرانه نقائص و نارسایی‌های دو نظام سوسیالیسم و سرمایه‌داری را مورد بررسی قرار دهد. از همین روی است که وی را آشتی‌دهنده و میانجی مکاتب سیاسی لیبرالیسم و سوسیالیسم و برجسته‌ترین نماینده فکری «سوسیال لیبرالیسم» دانسته‌اند، همان‌گونه که در اثر حاضر نیز خواهیم دید، وی در خصوص تضادهای ساختاری نظام اقتصاد سرمایه‌داری، نه راهکارهای افراط‌گرایانه بلکه نوعی خط مشی اصلاح‌طلبانه را در پیش می‌گیرد، چرا که به زعم وی نارسایی‌های موجود در چارچوب نظام اقتصاد سرمایه‌داری از طریق انجام اصلاحات مرفع خواهند گشت.

میل در تمامی دیگر آثار خود نیز همواره از انجام اصلاحات منظم و متوالی در نظام اقتصادی سرمایه‌داری حمایت نموده است. همان‌گونه که از عناوین فصول کتاب حاضر برمی‌آید، میل کار خود را از دریچه نگاه هواداران سوسیالیسم آغاز نموده است. او با استناد به آرا و انتقادات برجسته‌ترین متفکرین این مکتب علیه نظام سرمایه‌داری، گروه اول یعنی سوسیالیست‌ها را در جایگاه اپوزیسیون نشانده است. گروهی که با دست گذاشتن بر یک سری واقعیات موجود در نظام سرمایه‌داری و استنباط‌هایی بر این واقعیات علیه ساختار نظام سرمایه به اقامه دعوی می‌پردازند و تمامی تشکیلات و نهادهای نظام مسلط یعنی سرمایه‌داری را باطل دانسته و آن‌ها را در زمره‌ی دستگاه‌هایی اهریمنی به شمار می‌آورند که نیروی شر را به جامعه تزریق می‌کنند. در طی فصول این کتاب، میل ابتدا انتقادات مذکور را با تکیه بر نظر گاه‌های خود و سایر واقعیات مورد بررسی قرار می‌دهد گاهی بر آن‌ها صحنه می‌گذارد و گاهی آن‌ها را صرفاً نوعی گزافه‌گویی می‌داند. پس از آن، میل با برشمردن دشواری‌هایی که در مسیر

تحقق آمال و آرزوهای مکتب سوسیالیسم قرار دارد، کتاب خود را به پایان می‌رساند.

ذکر این نکته ضروری است که اثر حاضر تدوین دست‌نوشته‌های استوارت میل است که توسط هلن تیلور دختر خوانده‌ی استوارت میل صورت گرفته است. وی در مقدمه کتاب می‌نویسد: "سال ۱۸۶۹ م. شاهد وقوع چنان دگرگونی عظیمی بود، که اثرات ناشی از آن تا همین چند سال اخیر نیز تداوم داشته است.^۱ زمانی که، در سراسر دنیا مسائلی کاملاً جدید در کانون توجه قرار داشت و آراء سوسیالیستی اندیشمندان این مکتب در میان کارگران تمامی نقاط متمدن جهان رسوخ یافته بود، جان استوارت میل^۲ مبادرت به تدوین کتابی در خصوص مکتب سوسیالیزم نمود. به نظر وی خط سیر جوامع مدرن به گونه‌ای است، که هر روز مسائل تازه و فزاینده‌ای را فراروی آن‌ها قرار می‌دهد. مسائلی که به زعم وی از اهمیت بسیار زیادی برخوردارند و بایستی به طور کاملاً دقیق و فارغ از هر گونه تعصب و جانب‌داری‌های بیجا مورد ارزیابی قرار گیرند، تا از آشفتگی و اختلال بیشتر اجتناب شود.

در این مسیر، حتا انتزاعی‌ترین و مجردترین نظریات نیز باید مورد بررسی و مذاقه قرار گیرند، به نحوی که رئوس کلی حاصل از این بررسی در خصوص امور عینی و نظام حاکم بر این امور سودمند واقع گردد. بنابراین، وی به تدوین اثری روی آورد، که از آن طریق بتواند کلیت این موضوع را به طرز جامع و مبسوط مورد بحث و بررسی قرار دهد. چهار فصلی که در این مجلد ارائه شده

۱- منظور از چند سال اخیر سال‌های نزدیک به انتشار این کتاب است یعنی اوایل قرن بیستم.

است، از جمله طرح‌های مقدماتی و اولیه‌ای می‌باشد که شالوده کار وی را تشکیل داده‌اند. فصول حاضر را می‌توان به شیوه‌ای غیر از ترتیب فعلی ارائه نمود، اما پس از اتمام کار گردآوری و تدوین مطالب و در طی بازنگری‌هایی که بعداً به عمل آمد، تصمیم بر آن شد که مطالب بر اساس سبک و سیاق نگارش نویسنده ارائه شود. قصد ناشر بر آن بود که مطالب حاضر را به جهانیان عرضه دارد. اگرچه کاری که در این راستا به انجام رسانده‌ام خالی از نقص نمی‌باشد، اما سعی در پیگیری خواسته ناشر داشته‌ام، چرا که مطالب این اثر را دارای ارزش ذاتی عظیمی می‌دانم که در عین حال از قابلیت ویژه‌ای برای رفع مشکلات عموم مردم برخوردار است. علاوه بر این نباید از جایگاه ادبی نویسنده غافل بود، که با صبوری تمام اثری ارزنده را ارائه نموده است."

لازم به ذکر است؛ اگر چه اثر حاضر از حجم اندکی برخوردار می‌باشد اما برگردان آن به سهولت انجام پذیرفته است. علت این امر نیز در آن است که جان استوارت میل در طی سراسر متن سعی بر پراکنده نویسی داشته، به گونه‌ای که اندیشه‌های خود را در مجرای جملاتی عالمانه ریخته است. همین موضوع به نوبه‌ی خود باعث گشته که جملات وی بسیار طولانی باشد، چنانچه بعضاً به نصف یک صفحه و گاه بیش از آن بالغ می‌گردد. خود این جملات نیز مشتمل بر جملاتی فرعی، عبارات عدیده (که هر کدام به تنهایی مفهوم یک جمله کامل را در خود دارند)، و ارجاعات پی در پی است. بر این اساس، در برگردان این اثر به منظور اجتناب از اطاله نویسی، این نوع جملات کتاب، کوتاه شده و تا حد ممکن در قالب جملاتی کوتاه و گاه عباراتی کوتاه که مفهوم جمله‌ای کامل را منتقل می‌سازند، بیان شده است. البته اینجانب نهایت سعی و اهتمام خود را به کار بسته‌ام که در این مسیر جانب امانت و صداقت را رعایت نمایم تا لغزشی در

برگردان مفهوم اصلی مد نظر نویسنده پدید نیاید. با تمام این اوصاف، خود را
بری از خبط و اشتباه نمی‌دانم.

در خاتمه، از مدیریت محترم نشر آماره، جناب آقای نوع پرست، به واسطه
حُسن ظن و اعتمادی که نسبت به اینجانب داشته و دارند، نهایت سپاس و امتنان
را دارم.

فصل ۱.
مقدمه

در کشور وسیعی که در آن سوی اقیانوس اطلس واقع شده است^۱ و در حال حاضر تقریباً به قدرتمندترین کشور دنیا بدل گشته است و بدون شک در آینده نیز قدرت خود را همچنان حفظ خواهد نمود، شهروندان از حق رأی برخوردار می‌باشند. ملت فرانسه نیز از سال ۱۸۴۸ م. به حق رأی دست یافته‌اند، وضعیت سیاسی آلمان فدرال نیز چنین است، البته این موضوع در خصوص تمامی ایالت‌های تشکیل‌دهنده آن صدق نمی‌کند.

در بریتانیا هنوز حق رأی بدین اندازه بسط نیافته است، اما «قانون اصلاحات»^۲ اخیر بریتانیا در سال ۱۸۳۲ م. آنچه که تحت عنوان «مشروطیت»^۳ شناخته می‌شود را به رسمیت شناخته است. بر اساس این قانون، افرادی که با دریافت دستمزد هفتگی به امرار معاش می‌پردازند، به زودی در قالب یک تشکل و اتحادیه، قدرتی را که به دست می‌آورند در راستای حصول اهداف مشترک خود به کار خواهند گرفت. اگر چه این طبقه از قدرت مطلق برخوردار نمی‌باشد، اما تأثیرگذاری بسیار زیادی در روند قانون‌گذاری خواهد داشت. در حال حاضر

۱- منظور ایالات متحده امریکاست.

2 - Reform Act

3 - the pale of Constitution
the pale of Constitution